

ДЛЯ БАТЬКІВ ДІТЕЙ З ООП ПОРАДИ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА

<https://vyshyvanka-vv.dytsadok.org.ua/poradi-komandi-suprovodu-23-49-42-19-03-2020/>

ВСІ ДІТИ РІЗНІ

Діти справді різні: одні слухняні, інші капризні; одні розвиваються швидко, все «схоплюють», засвоюють на «льоту», інші відстають у розвитку; одні товариські, інші, навпаки, замкнуті. Навіть в одній сім'ї, де кілька дітей, сестри і брати начебто й зовні схожі, і живуть в однакових умовах, і виховуються однаково, але можуть бути зовсім різними.

Чому діти такі різні? Причин тут багато: й уроджені особливості нервової системи дитини, і стан здоров'я, і характер взаємин з батьками та іншими членами сім'ї, а пізніше - вихователями, вчителями, однолітками.

Дорослі обов'язково мають урахувати психологічні особливості дітей. А чим зумовлені ці особливості? Насамперед співвідношенням основних нервових процесів кори головного мозку: збудження і гальмування. Діти народжуються з різними особливостями функціонування мозку. Ці анатомо-фізіологічні особливості є основою для формування особливостей психологічних, і відбувається це тому, що один і той самий вплив може мати різний психологічний ефект. Адже кожний член сім'ї, у тому числі й кожна дитина, живе й розвивається в специфічних, характерних саме для неї умовах. Це тільки так здається, що обидва брати чи всі сестри живуть в однакових умовах. Адже сам факт, що хтось з них старший, а хтось - молодший, створює відмінності. Старший вважає себе покровителем молодшого, у чомусь вищим за нього, зникає, що той дивиться на нього знизу вгору, часто шукає в нього захисту, а іноді й навпаки - бунтує проти деспотизму старшого брата, шукає захисту в батьків. Уже ця обставина створює далеко не однакові умови життя. Вони можуть сприяти формуванню таких якостей, як зарозумілість або турботливість, відповідальність або зумовлювати байдужість, заздрісність, покірливість тощо.

А що ще може вплинути на поведінку дитини, її взаємини з іншими? Атмосфера в сім'ї, навіть зміна її матеріального становища, друзі, з якими почали дружити діти, та багато інших життєвих обставин дають поштовх до зародження різних якостей та особливостей людини.

Коли починають формуватися стійкі риси характеру? Вчені вважають, що досить рано, в дитячі роки. Формування відбувається непомітно, під впливом і наших з вами, любі батьки, вчинків, реакцій на прохання, бажання, примхи дитини. Ми твердимо подекуди, що такою, як зараз дитина була завжди, що риси характеру дано їй «від природи». А це зовсім не так. Такою вона стала з нашою допомогою.

Якщо дитина звикла до надмірно турботливого ставлення до себе в сім'ї, вона зажадає такого самого ставлення до себе і в колі однолітків. Якщо діти, граючись з примхливою дитиною, завжди поступаються їй, якщо ні батьки, ні вихователь не помітять вчасно егоїстичних проявів у неї, належно не відреагують на це, формування себелюбства, черствості, байдужості невідворотне.

Усі діти різні, неповторні. І в кожного є якісь позитивні якості, спираючись на які батьки можуть формувати людину цікаву, комунікабельну, яка вміє вписатися в будь-який колектив - і родинний, і дитячий.

Пам'ятайте, лагідність, любов та увага батьків створюють у дитини хороший, радісний настрій, а це, в свою чергу, формує взаємне добре ставлення до інших людей, впевненість у своїх силах.

ПОРАДИ ПЕДАГОГА

Рекомендації батькам гіперактивних дітей

- У своїх відносинах з дитиною дотримуйтесь “позитивної моделі”. Хваліть її в кожному випадку, коли вона цього заслужила.
- Уникайте повторень ”ні” і “ не можна”.
- Говоріть стримано, спокійно і м'яко.
- Давайте дитині тільки одне завдання на певний відрізок часу, щоб вона могла його завершити.
- Оберігайте дитину від стомлення, оскільки воно призводить до зниження самоконтролю і наростання гіперактивності.

Рекомендації батькам для дітей з тривожністю

- Потрібно постійно підбадьорювати, заохочувати демонструвати впевненість у їхньому успіху, у їхніх можливостях.
- Щоб перебороти скутість, слід допомогти дитині розслабитись, зняти напругу з допомогою ігор, музики.
- Не сварити дитину за те, що вона посміла гніватись на вас. Слід допомогти їй усвідомити свої претензії до вас.

Рекомендації батькам сором'язливих та замкнутих дітей

- Потрібно розширювати коло знайомих своєї дитини, частіше запрошувати в гості до себе друзів, брати дитину в гості до знайомих.
- Розповідати дитині, що нового і цікавого ви дізнались, спілкуючись з тією чи іншою людиною.
- Залучати дитину до різних доручень, пов'язаних із спілкуванням.

Принципи спілкування з агресивними дітьми

- Пам'ятайте, що заборона і підвищення голосу – найнеефективніші способи подолання агресивності.
- Дайте можливість дитині вихлюпнути свою агресію, спрямувати її на інші об'єкти (дозвольте побити подушку або розірвати “портрет її ворога”).
- Показуйте дитині особистий приклад ефективної поведінки.
- Важливо щоб дитина почувала що ви її любите і цінуєте.

Поради батькам конфліктних дітей

- Стримуйте прагнення дитини провокувати сварки з іншими. Слід звертати увагу на недоброзичливі погляди один на одного або бурмотіння собі під ніс.
- Після конфлікту обговоріть з дитиною причини його виникнення, визначте неправильні дії вашої дитини, що призвели до конфлікту. Спробуйте знайти інші способи виходу з ситуації.

Кілька коротких правил:

- Показуйте дитині, що її люблять такою, якою вона є, а не за якісь досягнення.

- Не можна ніколи (навіть у поривах гніву) говорити дитині, що вона гірша за інших.
- Треба чесно й терпляче відповідати на будь-які її запитання.
- Намагайтесь щодня знаходити час, щоб побути наодинці зі своєю дитиною.
- Не соромтесь підкреслювати, що ви пишаєтесь своїм малюком.
- Оцінюйте тільки її вчинки, а не її саму.
- Не домагайтесь успіху силою. Примус - найгірший варіант морального виховання. Примус у сім'ї порушує особистість дитини.

ПОРАДИ ВЧИТЕЛЯ-ДЕФЕКТОЛОГА РОЗЛАДИ СПЕКТРУ АУТИЗМУ, ЇХ РАННЄ ВИЯВЛЕННЯ

Поруч з нами ростуть незвичайні діти, їх називають «*дітьми дощу*»: вони грають з предметами не так як більшість, вони радіють іншому. Для них не існує норм і правил звичних для нас, їм незрозуміло і нецікаво те, що роблять звичайні діти. У них свій, закритий для сторонніх світ, але їм дуже потрібна наша допомога, підтримка і розуміння.

Перш за все, аутизм – це не хвороба, а **стан**, з яким людина народжується. Він виявляється в затримці розвитку і небажанні контактувати із зовнішнім світом. Його неможливо вилікувати, але з часом можна скорегувати і адаптувати людину до соціального життя. На сьогодні дослідники виокремлюють не лише ранній дитячий аутизм, а й цілу групу **розладів спектру аутизму**.

Аутизм у чотири рази частіше вражає хлопчиків, ніж дівчаток. У більшості випадків ці стани проявляються у перші 5 років життя. Симптоми аутизму обумовлені особливостями будови та функціонування головного мозку дитини. Основними є генетичні причини разом із фактором органічного ураження центральної нервової системи. Важко відшукати хоча б двох дітей із однаковими симптомами аутизму.

І якщо говорити про **спектр** то це, з одного боку, соціально ізольовані, немовні діти з вираженою інтелектуальною недостатністю, а з іншого – діти з розвиненим мовленням та високим інтелектом.

Основні поведінкові симптоми аутизму:

- Дитина рідко встановлює зоровий контакт, або ж встановлює його в незвичний спосіб (наприклад, дивиться скоса на Вас чи наче крізь Вас).
- Не реагує на прості вказівки, на звертання до неї, хоча її поведінка в інших ситуаціях свідчить про те, що у дитини немає проблем зі слухом.
- Переважно бавиться сама, перебуває наче у своєму власному світі.
- Не наслідує ігри інших дітей, поведінки батьків.
- Розвиток мовлення дитини не відповідає її вікові.
- Механічно, багаторазово повторює почуті слова, наприклад, висловлювання з телепрограм. У спілкуванні не використовує ні жестів, ні міміки.
- Надмірно боїться різких звуків (наприклад: шуму, музики), часто затуляє при цьому долонями очі, вуха.

- Не хоче, щоб її торкалися, обіймали, гладили по голові.
- Має стереотипні рухи, наприклад, клацає пальцями, крутить головою, погойдується. Їй подобається крутитися на місці, або ж вона захоплюється предметами, що крутяться.
- Прив'язується до незвичних речей, любить бавитися стрічками, камінцями, паличками чи волоссям, часто і багаторазово складає в ряд свої іграшки і т.п.
- Потребує точного дотримування встановлених ритуалів, різко реагує на будь-які зміни (наприклад, наполегливо вимагає дотримуватися однакової послідовності дій, купуючи щось у крамниці, або ж їсти лише з певного посуду, вдягатися тільки у такий одяг, ходити в садочок одним маршрутом і т.п.).

Пам'ятайте: допомога дітям з розладами спектру аутизму – це довготривалий процес. Саме ми, дорослі, маємо навчити дитину взаємодіяти з цим світом, розвивати навички комунікації, реалізовувати свій потенціал.

ПОРАДИ ВЧИТЕЛЯ-ДЕФЕКТОЛОГА ОСОБЛИВОСТІ СЕНСОРНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ООП

Сенсорний розвиток дитини – це розвиток її сприймання і формування уявлень про зовнішні властивості предметів: їх форму, колір, величину, розміщення у просторі. Він становить фундамент її розумового розвитку. З розвитком сенсорики у дитини з'являється можливість оволодіння естетичними цінностями в природі і суспільстві. Із сприйняття предметів і явищ навколишнього світу починається пізнання, тому сенсорні здібності є фундаментом розумового розвитку. Як відомо, інформація в мозок потрапляє через сенсорні канали: очі, ніс, шкіру, вуха, язик. Але через особливі потреби дитини інформація, отримана через органи чуття, надходить у мозок як різноманітні частини пазлів. Тому вони сприймають навколишній світ фрагментарно і надають іншого значення речам.

Сприймання у дітей з ООП характеризується уповільненістю та фрагментарністю. У них страждають зорова та слухова увага, дошкільники мають значні труднощі у групуванні предметів за різними ознаками. Часто діти з ООП не враховують просторові ознаки предметів, не користуються пробами, діють силою. Це позначається на їх предметно-ігрових діях, які найчастіше замінюються маніпулюванням, у подальшому це негативно впливає на оволодіння дитиною всіма видами побутової, практичної та пізнавальної діяльності.

Досягнення мети сенсорного виховання дітей з ООП відбувається завдяки:

- формуванню орієнтувально-пошукової діяльності (вміння виокремлювати, порівнювати, об'єднувати предмети в групи тощо);
- ознайомленню дітей з сенсорними еталонами (форми, кольору, розміру), з розмаїттям звуків, фактур, смаків, температур тощо;

– поєднанню сенсорного досвіду дитини зі словом, яке позначає те, що сприймається, допомагає закріпити в уявленні образи предметів, що робить їх більш чіткими, систематизованими та узагальненими.

Відчуття і сприймання у дітей з ООП формуються із затримкою у часі, своєрідно, із великою кількістю типових та нетипових особливостей. Недоліки становлення відчуттів та сприймання зумовлені особливостями психофізичного розвитку дітей з ООП (недосконалий розвиток уваги, уявлень, пам'яті, мовлення, мислення, предметної діяльності тощо).

Шановні дорослі! Пам'ятайте: сенсорні здібності не даються людині в готовому вигляді, так, дитина народжується на світ з органами відчуття, але це лише передумова для того, щоб, з Вашою допомогою, дитина навчилася сприймати всі багатства навколишнього світу.

Взявши за основу концепцію М. Монтесорі і адаптувавши її з урахуванням предметно-практичної діяльності дітей з сенсорними еталонами ми можемо побачити результат малюків у сенсорно-пізнавальному розвитку.

«Допоможи мені це зробити самому» – це гасло методики Марії Монтесорі. Кожна дитина – це унікальна, неповторна особистість. А дорослому потрібно лише своєчасно забезпечити необхідні умови, що означає:

- створити розвивальне середовище, надавши об'єкти для вивчення;
- не заважати дитині самостійно набувати знання, допомагаючи лише за необхідності, або якщо дитина сама про це вас попросить.